

PEST, MAJUS 12.

19. szám.

I. FÉLÉV. 1864.

Megjelenik minden csütörtökön. Szerkesztő lakása/kegyesrendiek épülete 32. sz.) Ügynöki hivatal: (Lipótutca 8. sz.)

13. Szervác. 14. Bonifác. 15. Pünkösdyas. Zsófia. (Evang. A ki engem szeret, az megtartja beszédeimet. Ján. 14, 23—31.) 16. Püakösdhétfő. Nep. János. 17. Pasc. 18. Teod. Kántorbőjt. 19. Ivó.

Előfizetés: helyben félévre 1 frt 31 kr egész évre 2 frt 62 kr; vidékre félévre 1 frt 66 kr, egész évre 3 frt 32 kr o. 4.

Nem oly lenyűgözők az anyaszentegyház parancsai, mint a minőknek egynémelyektől állíttatnak.

(Vége.)

Hogy csak az valóban szabadnak nevezhető, ki szenvedélyeinek fékezésével az igaz erényességre törekszik, magok a pogány népek jobbjai megismerték. Így már a perzsa fejedelmek neveléséről olvassuk, hogy ezek tíz- és tizenéves korukban négy írástudó által oktattattak, a kik közül az egyiknek a királyfit a szenvedélyek fékezésére oktatni tisztében állott, nehogy mint uralkodó, azok rabjává legyen, ki korlátlan ura leendett alattvalói életének s javainak. (Cantu „Világ-történelem“ 4. k. 55. l.) Ugyanazon történelemből tudjuk, hogy bizonyos Zophyrus, Athene Gallja vagy Lavaterje, ki azt állítja, hogy az arcvonásokból valakinek jellemét kiolvasni képes, Socratest vizsgálván, azt nyilvánította róla, hogy gőgös, ostoba, irigy és buja jellemű, mire a jelenlevők nevetésre fakadván, Socrates megvallá, hogy ily tulajdonokat, szenvedélyeket és hajlamokat érzett ugyan magában, de azokat elfojtani igyekezett. Méltán mondhatta tehát róla a delfi oraculum, miszerint Socrates az egyedül szabad, igazságos és böles ember. (3. k. 202. l.) Uticai Catoról, a bölescszről pedig azt olvassuk, hogy kedvencz állításáról, miszerint „Valóban csak az erényes szabad, a gonoszok mind rabszolgák“ még halála előtti estvén is a nála összegyűlt bölesekkel vitatkozott. (5. k. 225. l.)

Lám, mily nagyon bizonyították be őszinte valóságukkal s tetteikkel a régibb pogány népek jelesbjei a legközelebb idéztük sz. atya mondatát; mily nagy érvül szolgálnak ezek is arra, hogy az egyház parancsai e harmadik szempontból is, mert t. i. az embert a bűntörvény alól kivonni s az erény útjára hozni célozzák, nem lehetnek oly szellemölök, oly leigázók, mint a minőkül azok a többször említett névszerinti katolikusoktól s az álszabadság egyéb hőseitől tekintenek. Valóban az előhozott pogány bölesek nyilatkozatai habár hallgatagon, de mégis mintegy tanubizonyságot tesz-

nek az egyház parancsainak helyes voltáról, s bizton állíthatjuk, hogy, ha napjainkban ugyanazon elveik mellett élnének, sokkal méltányosban nyilatkoznának azokról, mint ama szemtelen bitörői a keresztény névnek rólók nyilatkoznak. Lenne csak ő nekik komoly szándékukban az erény útjára lépni; akarnának csak valódi katolikusokká lenni: bizonynyal tárt karokkal fogadnák az egyház parancsaiban nyújtott erénygyakorló eszközöket; bizonynyal nem kelnének ki azok ellen, hanem mint jó gyermekei az egyháznak, édesek-s könnyűnek tapasztalnák azokat, s életbeléptetésökben teljes lelki nyugalmaikat lelnék. De, mert a testbölcsélet vele született természeténél fogva semmi önmegtartást, semmi e tekintetbeni megszorítást nem ismer, s mert e szerint nem annyira igyekszik teljesíteni azt, mit az Ur a maga egyháza által mond, mint hallani tőle, mi nyéneked kedvezne: nem csoda, hogy az ilyenek megfélemltek főnebb érintett módra vádolják az egyházi parancsok szellemét. Mi joggal nevezhetik magokat ezek az egyház fiainak? hiszen sz. Ágoston szerint: „Az Isten szolgáinak legjobbika az, ki nem annyira keresi azt hallani tőle, mit ő akarna, mint inkább azt akarja, mit ő (az egyház által) parancsol.“ (Confess. L. 10. C. 17.)

„Az Ur ama lélek, és a hol az Urnak ama lelki világosítása feltaláltatik, ott vagy a szabadság“ (Kor. II. 3). Ezt nem lehet érteni másra, mint a mi urunk Jézus Krisztusnak a Szentlélektől vezérelt egyházára. Csak ott, hol annak szelleme meghonosult, nincs helye a durva önkénynek; csak az által töretik össze a zsarnok kényuralma; s csak az által szabadíttatik meg az elnyomott, kinek segítője nem találkozik. Cantu, korunknak leghírűeseb történelem- és ecsetelvény a dicső vívmányokat, melyeket Urunk eljövetele az összes emberiséget illetőleg eredményezett, hozzáadja: „S egy elemmel több van a történelemben, és ez az egyház története, azon egyházé, mely a népek képviselője, s minden szerencsétlennek, mindazoknak, kik a hódítás vagy erőszak következtében szenvednek, szabadságot és enyhülést eszközölni törekszik.“ (1. k. 45. l.) Szent

nagy-Gergely pápáról azt jegyzi meg Alzog, hogy az angol egyház a maga eredetét a sz. pápának köszöni, különösen azon elérzékülésének, mely egy angolhoni rabszolga látásakor a sz. pápa kebelében támadt. (L. Egyet. egyh. történelem Dr. Alzog Ján. ném. ford. Nagy Zs. 2. k. 14. 1.) Bumüller pedig a zárdákról írván állítja, miszerint sok szabad, rettegvén a hatalmasok erőszakától, a kolostorok védelme alá menekült, szívesen ajánlkozván mérsékelt fizetésre az oltalomért. „Jól véd a görbe bot“, volt a hajdani közmondás. Állításunk nem csekély támogatására van az is, mit a tudós főpap Danielik János ez. püspök ő mltságától megírt „Columbus“ című történeti munkáját 26. §-ban: „A missionariusok föllépése a szerencsétlen indiánok ügyében“, „Las Casas“ ez. alatt olvasható, hol a leghitelesb kuttók után iratják le, mint ügyekvének a kath. egyház püspökei s pappai az amerikai benszülöttek rabszolgaságának ellentállani, sok ezer szerencsétlent szabadítván ki a nyomasztó rabigából; mily hévvel karolták fel az ügyefogyottakat s mennyit áldoztanak, hogy szomorú sorsukon könnyítsenek.

Ime az idők tanuja, az élet mestere, a történelem megdönthetlen érvekké igazolja, miszerint, a hol az Úr lelke, vagyis a Szentlélektől szüntelen vezérelt Krisztus egyháza van, ott a valódi szabadság is otthonos. Elválaszthatatlan az az egyháztól épen úgy, mint a világosság a naptól. Lehetséges-e tehát állítani, hogy az egyházi parancsok az ész és szabadakarat elnyomói a nélkül, hogy az egyház történeti multját meg ne semmisítsük? Mily alapra fektethetik tehát elleneink előhozott vádjait? Már csak különös szervezeti állam lenne az, mely minden más, hozzá nem tartozóval sokkal inkább, mint tulajdon tagjaival éreztetné szervezetének jótékony hatását, vagy melyet a külföldiek sorsa sokkal jobban érdekelne, mint saját belföldieké. Ily szervezeti államot egy józan eszű sem alkothat, s ilyennek nyomára a nemzetek történelmének lapjain nem találunk. S nem kellene-e valljon Krisztus egyházának is ily természetű állannak lennie, ha, mint történelmi kifejlése mutatja, mindenütt, a hol csak keresztzászlaját kitűzte, a józan szabadságot termelné, a maga benső körében pedig azzal ellenkező intézményeket életbeléptetni törekednék; vagy ha az egyház, mely mások irányában mindenha oly nagyon mutatta meg anyai szeretetét, édes övéi irányában mostohául magát viselné? Távol legyen tehát, hogy intézményeit lenyűgözőknek mondjuk! Az Úr lelke, akár körén kívül, akár azon belül működik az egyház, mindig vele van, tehát az igazi szabadság is; mert, a hol az Úr lelke van, ott az igazi szabadság is feltalálható.

Azt állítani pedig, hogy, ha a kath. egyház rendelményei oly szellemölök s kényuralmat felelők nem lennének, honnét lenne kiértelmezendő némely tudós egyházi vagy világi férfiak abbéli cselekménye, mely szerint azokkal megbarátkozni nem tudván, későbbiek voltak az egyházból kilépni, mintsem rendelményeinek meghódolni, semmit nem bizonyít. Az, hogy az egyház rendelményeivel annak némely tudós hívei megbarátkozni nem tudtak, korántsem szolgál a tudvalevő vádak érveül, már csak azon egyszerű oknál fogva sem, mert egyes emberek, habár magok a hittaná-

rok kifogásai, soha meg nem változtathatják az összes anyaszentegyház rendelményeit. De nem szabad elfelejkeznünk arról sem, hogy Jézus tanító egyházában nem csak a hithirdetés és a szentségek kiszolgáltatása, hanem a hívek lelki kormányzása is tekintetbe veendő. S épen ez utóbbi tisztje az egyháznak az, mi olyannyira szemszuró s a mivel annak parancsaiban gáncoskodók megbarátkozni nem tudnak. Csak valljuk meg őszintén, hogy a titkos rugó, mely a mondott gáncoskodásban lappang, nem más mint a tudományosság miatti felfuvalkodás, s ennek szülötte az engedelmesség. A tudományosság, nézetünk szerint, csak úgy jó, és hasznos, ha ezt az alázatosság és az ezzel karöltve járó egyház iránti engedelmesség fűszerezik. A szent atyák, kiknek roppant nagy halmazu irataik bánulatra ragadják a tudós világot, példás engedelmességgel viseltettek az egyházfő s ennek rendelménye iránt; miről minden, ki figyelemmel lapozza műveiket, meggyőződhetik. Ők az Istenihlettel bölcseséssel tartották, miszerint: „A hol az alázatosság, ott a bölcsesség is“ (Példab. 22); ők nem csak a hitnabani értelemért, hanem az egyházi fegyelem megtartásaért is könyörögtek Istenhez Dáviddal: „Jóra, fegyelemre és tudományra taníts engem, mert hiszek parancsolatidnak“ (118. zsolt. 66); s nem csak tudományukkal világítani, hanem az egyházi parancsok megtartásával égni is egyszersmind serénykedtek. Nem úgy van az előhozott engedetlennel. Nálók a tudományosság nem párosul az alázatossággal s az ezzel járó engedelmességgel. Világítani akarnak ők, de égni nem; okot adván ez által azon figyelemre méltó intelmeire, mely villanovai sz. Tamás egyh. beszédeiben olvasható: „Ne akarjatok, úgy mond az angyali lelkű püspök, megvilágosítani, mielőtt világítanátok, sem világítani, mielőtt égnétek, hanem mint írva vagyon: „Parancsolatid által lettem értelmes“ (118. zs.). Mert a törvény értelmének kapuja az Isten parancsainak megtartása.“ (De div. August. Conc. 2.) A felfuvalkodásban tehát, és nem az egyház parancsaiban rejlik az ok, miérthogy annyi gáncsolni valót találnak azokban ez álszabadság zászlóvivői. Ezeknek csak ugyan méltán mondhatjuk Isaiás proféta szavaival „Megesalattattál bölcseséged és csalárdságod által, oh Babylon!“ (47. 10.)

Haffner Ignác.

Mária hónapja.

Légy üdvözölve Mária hónapja
Légy üdvözölve nyájas kikelet;
Mint a föltámadás költői képe,
Mosolygsz a bűnös s árva föld felett.

A legdicsebb jövő visztükreképen
— Hogy egykoron mi is föltámadunk —
Tűnsz fel, természet szende ébredése,
Virágszik érzetünk s gondolatunk.

Kikeletkor vallásosabb a lélek,
Iblettebb és reménydusabb a szív;
Fű, fa s virág — virágszón illatozva,
Szívérzelemben buzdit, magasztosít!

Kikeletkor hitem költészetével
Dallá olvad keblemben a remény,
Mint a hamvas pacsirta hajnalonta,
Szivem dalát örömmel zengem én.

A szeretet édes-vonzó hatalma,
Mely mindent élet és elevenít,
Fog ránk kiömleni Krisztus szerelmén,
Hogy megteremjük üdvünk kincseit.

Midőn a lélek, szentté dicsőülve,
Uj élet él — gyarlóságmentesen;
Ha majdan e siralomvölgyi élet
Örökviruló létellé leszen.

Midőn a testanyag átfinomul már,
S miénk leszen az égi szent liget,
Holott oly édes-enyhítő a béke,
Szívérzemény nem háborg, hiteget.

Mert mint a gonddal elvetett s alélt mag,
Ugy porladott s porlandó csontjaink
Remélt időben újra éledeznek, —
Ha majd Teremtőnk őshatalma int.

Isten, mint kertész, a szívnék kertjében
Hű gonddal örködik, ápol s nevel;
A szentek keblén az erény növényét
Gyümölcsözővé ő nevelte fel.

E hit magas, szentelt költészetével
Dallá olvad szivemben a remény,
S hozzád, mint földi éltünk csillagához,
Zeng, Mária! kikelet ünnepén.

A költészetnek hitnövelte szárnyán,
Az érzet s gondolat hozzád vezet,
Hőn üdvözöl az ajk, a szív s a lélek,
Feléd eseng a gyermekszereget.

Virágoztassa ki anyaszereled,
E földi éltünk' termő-gazdagon,
Hogy, édes jó anyánk! veled lehesstünk
A várva-várt örök-tavaszipon;

Hogy lelje bennünk kedvét a hű kertész!
Viruljon általunk a szent liget,
Együtt honolva a paradicsomban
Legyen, Dicső, minden ember — tied!

Balla Mátvás.

„Isten uja.“

„Isten uja“ (Luk. 11, 20.) üzze ki kebleinkből a vétkes gondolatokat és kívánságokat, hogy minket „a Magasságbelinek ereje“ (Luk. 1, 35.) áthasson és fölemeljen.

A Szentlélek, kiról az Üdvözítő mondá: „Ő megdicsőít engem; mert az enyimből veszi és meghirdeti nektek“ (Ján. 16, 14), méltán mondatik „Vigasztaló“nak (Ján. 16, 7), ha ő, mint „Istennek uja“ a mennyei malasztal megéri szívdűnk, el-

üzi lelki szemeinkről a homályt és Isten „ő általa bennünk lakik“ (sz. Pál az efez. 2, 21).

Ezen szempontból akarjuk a pünkösdi szent ünnepet néhány sorban fölvilágosítani. Azonban mielőtt ezt teszünk, szabadjon a következő történetet elmondani.

X. falunak életvidor ifjai, régi szokás szerint, majusfát állítottak. A legszebb szál fa választott ki e célra, melyet apríl-hó végén a falu kellő közepén kellett fölállítaniok. Megtisztítva azt minden száraz galytól és levéltől, tarka selyemkendőket, szalagokat, aranyozott gyümölcsöt, üres és borral telt palaczkokat, lobogókat s kisebb-nagyobb, agyagból vagy érczből készített csöngetyűket aggattak a falu házait jóval meghaladó majusfára. A népnek örege apraja gyülekezett ezen örömjel körül, a deli ifjak versenyt táncoltak, a leányzók vídám dalokat zengedeztek s a pajkos gyermekcsereg kifáradhatlan volt ugrádozásaiban. Estenkint, miután a tavaszi munkáról hazasiettek a szorgalmas földművesek, a majusfa körül állapodtak meg kevésbé, hogy a szellő által lengedeztetett szalagok és kendők színjátékában gyönyörködjhessenek. Ezen öröm azonban, miként minden e világon, mulandó volt. A nap heve elhervasztá a lombos galyakat, a levelek élettelen esüngtek alá, sőt itt-ott leszáradva a játszi szél letörte és messze vitte a föld porára. A gyermekek öröme szünni kezdte és a pajkosabbak kövekkel kezdék hajigálni a száradó galyakat, a kendők és szalagok keresztülyuggatva foszlányokká váltak, a palaczkok eltörve csonkultán lógtak a spárgakötésről, az oly szép majusfa madárijesztő vázá lőn.

Mi okozta ezen változást? Kétségkívül az, hogy a fa, élte gyökereitől elválasztva, nem szívhatá föl magába a föld nedvét, s így a nap melege, mely azelőtt életadó volt reá nézve, most ily állapotban hervadását és kiszáradását előmozdította.

Igy történik ez velünk emberekkel is. A Szentlélek ereje az, mely életet, nem csak minket, hanem mindenható kegyelmével élteti és védi a Krisztus által szerzett anyaszentegyházat is. Sz. Chrysostom (Hom. 1. in Pent.) ezt így fejezi ki: „Ha csak a Szentlélek nem volna az egyházzal, ez fön nem állhatna.“ Szentlélek nélkül nincs élet.

Ezen lelki élet a Szentlélek hét ajándékában nyilatkozik: a bölcsességben, hogy az Istent s mindazt, mi hozzá vezet, megismerhessük, átlátva egyszersmind, hogy ez „főlebb becstüendő az országoknál és királyiszékeknel“ (Bölcs. k. 7, 8); az értelmében, hogy a hit titkait s igazságait, a menyiben arra emberi elménk képes, fölfoghassuk, melyeket az Ur „elrejtett a bölcsék és eszélyesek elől, és kinyilatkoztatott a

kicsinyeknek" (Máté 11, 25); azon tudományban, mely a „szentek tudományá”nak (Böles. k. 10, 10.) mondatik, hogy megismervén a teremtmények rendeltetését s csak is örök üdvünk javára használván azokat, ne kívánjunk mást tudni, mint a fölfeszített Jézus Krisztust (sz. Pál a kor. I lev. 2, 2), kiből Isten bölcsesége s tudományának kinevei összpontosulnak (sz. Pál a coloss. 2, 3); a tanácsban, hogy Jézus parancsait szeressük és kövessük, kérve a királyi zsoltárossal: „A te utaidat, Uram, mutasd meg nekem, s a te ösvényidre taníts meg engem” (24 zsolt. 4); az erősségben, hogy ne esüggedjünk, ha méltókká választatunk „Jézus neveért gyalázatot szenvedni” (Apoc. 5, 41); az ajtatósságban, hogy Istent mindenek fölött és felebarátunkat mint minmagunkat szeretve ezen „legnagyobb” parancsolatnak eleget tegyünk (Máté 22, 38); végre a félelemben, mely minden bölcseség kezdete és gyökere (Ecc. 1, 15. 16). Ezen ajándékok nélkül, mint a gyökereitől elválasztott majusfa, elszáradunk.

Ezen lelki életért könyörögjünk, miként a sz. írási böles, hogy rajtuk is teljesejdek, a mivel ő dicsékedhetett, mondván: „Könyörgék, és értelem adatott nekem; esedezém, és a bölcsesség lelke szállt reám” (Böles. k. 7, 7).

Érintse meg tehát bűnbánatra szívünket az „Isten uja”, és a Szentlélek „ereje” e hét kegyelemmel fogja azt elárasztani!

L u d v a y.

Az új házaspár.

— Beszély. —

Különbözők a szívek. Vannak emberek, kik nagyon mélyen éreznek, kiket egészen lever a bu és elragad az öröm; ismernek olyanokat is, kik úgy tesznek, mintha nem is volna szívök, mert sem a szerenese fölött nem mutatják örömeiket, sem bajok után nem látszik rajtuk bu; természetesen oly örömeikről és bajokról szölok, melyek az életben többször előfordulnak. A többségen meglátszik, hogy hatnak szívökre az élet eseményei, de nem hagyják magokat elragadtatni semmitől. Ez utóbbi természetűek a legboldogabbak.

Szántó Péter és jámbor Mariska, kiknek életéből rövid két évet akarok megismertetni, azok közé tartoztak, kik a szeretetben mértéket nem tudnak tartani. Forrón szerették egymást; kimondhatlan boldogok voltak, midőn szüleik beegveztek házasságukba. Ezeket tartották Pátkán legboldogabbaknak a faluban, nem azért, mert jó módu ember volt Szántó és Mariska is eleget vitt a házhoz, hanem, mert tudták, hogy kimondhatatlanul szeretik egymást. Sokszor mondta Péter:

„Édes Mariskám! nagyon boldog ember vagyok én most! Mäskor már az is nagyon jól esett, mikor kimentünk a rétre vagy a földekre, és én elkísérhettelek a dülön a ti földeitekig. Alig vártam az estyét, hogy megint hazamehessek veled. Most egész nap veled vagyok, beszélhetek veled, mikor akarok, ha körülnézek a házban, látom, mit rendeztél el, ha eszem, tudom, hogy a te föztödből eszem. Mily nagy öröm, nem is tudom, hogyan adják hálát azért az Istennek?”

„Hát én, Petikém! én örülök ám még nagyon! Akkor is jó volt, de oly nagyon még soha sem szerettem élni, mint most. Beh vigyáztam akkor, mikor gyűjtöttem a réten, egy szál füvet sem akartam ott hagyni, nehogy meglásd és rendetlennek tarts. A kévéket is olyan nagyon igazgattam, hogy módosak legyenek, nehogy azt mondd, hogy nem értek a dologhoz.”

Sokszor beszélt ilyfélekét az új pár, és jól beszélt; mert igazán sokat jobbit az emberen, ha van valakie, a ki előtt nem

akar hibásnak látszatni. Azonban ha valaki csak azért jó, csak azért rendes és szorgalmas, hogy másnak megtelessék, akkor hamar rosszszá, rendetlené és hanyaggá válik. Soha sem szabad az emberek kedveért tenni a jót, hanem mindig Istenért

Hetek multak el, hónapok teltek el, míg Péter és Mariska mindig rendkívül szerették egymást. A tulságos szeretet, a nagyon forró érzés nem vált hasznukra. Ha megjöttek este a munkáról, vacsora után kiültek az utczára és ott annyit összevisszabeszéltek, hogy csak azt vették észre, miszerint a szomszédok ablakaiban már mindenütt elaludt a világitás. Ebből következtetett, hogy hajnalra nem aludták ki magokat, mert, a ki későn fekszik, későn kel. A baromfiak nem kaptak rendes időben enni, a ház későn lett összetisztogatva, és mikor meglátták a szomszédok, hogy Mariska feje még akkor is borzas, midőn a koldus már a második faluban jár, elhíresztelték, hogy nincs rendén a dolog a háznál.

Mikor még leány volt Mariska, minden leány olyan szoknyát szeretett magának varrni, milyet Mariska viselt; mert tudták, hogy szerették a legények azt, ki oly takarosán tudott öltözni, mint ő. A legények azt nézték, mily keszkenőt tűz ki Péter a dolmányán; mert tudta ám az, milyen a szép! — Most egyik asszony azt beszéli, hogy ferdén áll Mariska fejkötője, a másik azt rebesgeti, hogy nem tudja, mikor mossa már ki szoknyáját, a harmadik meg más hibát talál benne. Péterről azt beszélik, hogy nadrágáról a port söpri a zsinor, üngéből ki-látszik a karja, mindene ezafat. Nem törődik ruhájával ez az új pár, azt gondolják, ugy is tetszenek már egymásnak; azután meg ki érne rá mosni, foltozni, ha még csak akkor söpri a gádort, mikor már más rég a mezőn dolgozik?

Délig azonban csak megjárta a dolog.

Ebéd után elpihentek a hűsben addig, míg az árnyék jókorára megnőtt; ha a beszédből kifogytak, másnak becsületesét kezdtek sürrel dobálni, de hát mit is beszélnének mindig? Azután pedig segítettek egymásnak bámolni a többi jóraváló munkás népet. Mire már jól délután lett, ekkor neki fogtak a munkának; de a mint meglátták, hogy valaki a közel földekről a vállára tette villáját, vagy szekér elé fogta a marhát, ők is mindjárt abba hagyták a munkát s hazaballagtak.

Igy ment ez napról napra. A gazdaság nem gyarapodott. Moeskolták őket szüleik, intették barátjaik; de ők mit törődtek vele? Jól éltek világukat, hisz nagyon szerették egymást!

Oly nagy lángokat vet a szalma, mikor meggyújtják; hanem mindgyárt pörnye lesz. A parázs nem ég annyira, de soká tart. Igy van a szerelemmel is. Jó volna, ha tudná ezt az új házaspár. Abból a sok esőkből maradhatna — máskorra is.

(Vége köv.)

Pátkai Pál.

Nyílt levél.

Nt. Kotró József plebános urhoz.

II.

„Saul! Saul! miért üldözz engem! Én vagyok a Jézus.” (Apost. eccl. 9, 4—5.)

Kedves bátyám! A rágalmazott Isten nevében szölok hozzá. Jól tudom, lángolva szereti sz. hitét, miként kedves hazáját is; de épen azért nem értem hallgatását, mert a mi egyiket rontja, a másikat is veszélybe dönti. Hit nélkül eleped minden szív, ellankad minden kéz, elcsügged minden lélek, elhervad az erény, a bün fékét vesztí s minden rossz elárad a világon. Ezt Renan, a Jézus üldözöje aligha jól meggondolta, mert a kereszténység annyi művelt millióit, annyi százezernyi

tudósait, és erős meggyőződési vértanuit, kik 18 századon át a Krisztusban dicsőíték Istent, nem tekinthette volna olyanoknak, kik tőle tanulják meg, mi az igazság?

Ne is kérdezzük azt tőle sz. Agostonként, mert: „(ily) bölcsésztől nem kell hitet kérni“ S ez nagyon helyes. Ime ott van Socrates, a legbölesebb görög, ki egy Istent tanított. még is halála előtt Aesculápnak áldoztatott s a naphoz imádkozott. E nagy ész is tévedt, mások is utána, különbözőleg, s nem mondá-e Socrates, hogy: ő csak azt tudja, hogy mitsem tud? Democrit ellenben mindent kinevetett. Gorgias állítá, hogy: semmi sem létezik. Pyrrho és Metrodorus szerint pedig: az ember mitsem tud, még azt sem tudja, hogy semmit sem tud. S ilyenekre hallgassunk-e üdvünk dolgában? Az (ily) bölcsészek dőreségeit csak is az Isten gyógyíthatja ki.

Ezzel azonban nem mondom, mint ha ők semmi jót és igazat nem tanítottak volna; csak azt, hogy bennök bizni nem lehet, mert a kevés jót is gazzal vegyítik. Sőt, ha tisztán igazat tanítottak volna is, kérdezhetnők: Bölcsész! a te erkölcsi tanításaid ugyan szépek, de ki adott azoknak kötelező erőt? Csak is az Isten szava bírhat azzal. A mi pedig a hitet illeti, mint az erkölcsiség alapját, már Xenophon mondá, a nagy Socrates kortársa: „Nincs, a ki bizonyost mondhatna az istenekről... nem is fog mondhatni soba senki, mert, ha eltalálja is az igazat, még sem biztos róla, hogy csakugyan eltalálta s így minden mérő vélemény.“ Az ember bizonyára, ha óriási elme is, mindig csak ember marad s tévedhet; csak az Isten az, ki önmagát s a hozzá vezető utat legjobban ismeri, és biztosan kijelölheti. Méltán mondá tehát sz. Bernard: „A ki neked, Krisztus! nem böleselkedik, az eszelősködik.“

S ugyan meggondolta-e Renan, ki legyen Jézus, ama rágalmozott Isten-ember: az emberiségre nézve?

* * *

Nem rossz az mind, kit a gonosz nyelvek marnak. Nemde miként a darázs csak a legjobb gyümölcsön rágódik, az irigy lelkek is, főleg a dicsvágyók, csak a legjobbat támadják meg. Elég szerencsétlenség azonban rájuk nézve, ha olyat beestelemlenek, kiknek csak nevét is méltatlanok említeni. Így járt Renan.

Seneca bölcsész elmondhatá pogány vallásáról: „elhagyván azokat, miket nagyjainknak, őseinknek nagy fudatlansága után hiszünk“; de egy keresztény, ki még bölcsésznek is akar láttatni, hogyan támadhatja meg az emberiség fölvilágosítóját, jóttevőjét, fölszabadítóját és üdvözítő Istenét? Neki is azt kiálthatná az Ur: Miért üldözz engem?

Jézus az emberiség fölvilágosítója. Nem volt nép, bármily vadon élt is, mely Istent ne imádott volna; de az Isten helyett ezernyi pormitveket istenített. Így a phrygek a légkövet imádták, a zsidók az aranyborjút, az egyiptomi az Apis-ókrót, Corinthus a Cothys ördögöt, Babylon Baálban, Roma pedig Apollóban ugyanazon napot imádtá, melyet az afrikai judának hősege miatt átkoznak. Vannak jelenleg is tűzimádók: a pázrok, kigyóimádók: a ceyloni, dahomeki, judai, fidai stb. népek. Jézus a tévelyt szétoszlattá, s a világ egyetlen alkotójának imadására vezette vissza a népeket, kik oktalanabbakká lettek az általok istenített oktalan teremtményeknél is. S hát a bölcsészet műve az? Miért üldözz engem, Renan?

Nemde az ó-kor istenei bűnök valának, s azoknak példái nem méltók arra, hogy tisztos temetésben részesüljenek. S őket az emberiség bitót érdemlő bűnökkel tisztelé, egész a baromi undokságig. E fertelmi ünnepeket Babylon Mylitanak, Görögthon a szemtelenségnek, Harpoeratesnek stb., Roma Bacchus, Priapus, Flóra s a többinek; Phönízia Astarte és Phallusnak, főleg az arra szánt évfordulati napokon, milyenek a dyonisiák, bachanaliák, lupercaliák, saturnaliák stb. alkalmával, a leggaládabb fajtalansággal tisztelék s ilék meg. Ez történt Egyiptomban, Carthagóban, a németeknél s másutt, miszerint bátran mondhatjuk, hogy templomaik a fajtalanság, vérfertőzés és más ily szentnek tartott bűnök esarnokai valának. Iszonyu említeni is a feslettséget, mely Asara király korában a zsidóknál, miként Spartában, Romában stb. szabadon üzetett. E tárgy nagyon bő, nagyon is iszonyu, azért az apostol szerint, „ne is említettessék közöttünk, miként szentekhez illő.“ S valljon nem e fertelemben

fitrengett-e a bölcsészet? Csak Jézus, az isteni ártatlanság törölte el e gyalázatát az isteni-tiszteletnek. S te Renan! a Jézust üldözz?

Jézus az emberiség jótévője. A bűnnek bűnhődnie kell; ezt elismerték a perzsák, chaldaeusok, egyiptomiak, hellenek, romaiak, stb. Hogy tehát isteneiket kiengeszteljék, megholtjai-kért, vagy városok s csaták ostromai előtt, saját magzataikat is feláldozták, annál inkább idegeneket. Arkadia, Roma, Carthago, miként a zsidók is Molochnak, Peru Viracocának, s a németek egyéb másokkal gyermekeket áldoztak. Nagyokat áldozott Athene, targelion-hó minden 7-ik napján; a göthok minden 9-ik hóban, sőt a gallusok is fűzfa alkotványt megtöltöttek emberekkel s elevenen megégették őket. A hindu is Kálinak, a németek Odinnak, a mexicói Viczilpuczinak, stb. ezrenkint ölte le évenként emberáldozatait. Ezen iszonyu áldozat máig is megvan a dahomeki és kalabari négereknél, stb. S miért nem törölte ezt a bölcsészet el? Mert azt csak az Isten-ember halála helyesíthette, és semmi más. Még te Renan! üldözz engem.

Jézus az emberiség fölszabadítója. A gyermeket, Spartában a görögöknél, ha gyöngének született, éhen vésztették el, vagy törvény szerint, a Jaygetus sziklaról taszták le. A gallusok gyermekeik fölött élet halál urai voltak. Chinában kellett len magzataikat máig is kivetik a pogányok az ebek és vadak martalékaul. S megmentette-e e nyomortól az emberiséget a bölcsészet? Meg a Jézus, de senki más. Mégis üldözz engem, Renan?

S mi sorsa vala a nőnemnek? A nőket becsülték, mint pénzen vett barmaikat. Engedetlen nejeiket a gallusok meg is ölhették, miként a romaiak a borivó feleséget. Ezek nejeiket, a mikor tetszett nekik, elűzhették, mint rabnőiket, minden kis bántalomért, vagy pedig, ha fogaik feketültek, avagy szemek homályosodtak, mondja az egykoru Juvenalis. A hindu özvegy, férje holttestével elevenen égettetik meg; a kalabari nő pedig elevenen temettetik a sirba elhalt férjéhez. Ezen iszonyuságtól nem a bölcsészet, hanem Jézus mentette meg az emberiséget. S miért üldözz hát engem, Renan?

Vagy tán kímélettebb valának a szülők? A hirkának megfojták öreg szüléiket s ebeknek veték eledelül. Így tőnek eleintén a vandálok és szordgiánok is, a massageták pedig meg is evék őket, mint a caehibói indiánok, hogy kárba ne menjen a hus, az issedonok példájára, kik gyásztorban falatozták fel szüléik holt teteméit, stb. S nem iszonyu vadság-e ez? S mit használt ennek ellenében minden bölcsészet? De Jézus szózata ezt is eltörölte. S te Renan! miért üldözz engem?

Az inség legiszonyubb fokát szenvedék a rabszolgák. Házi barmoknak tartván őket, azt sem hívék rólok, hogy lelkek legyen, vagy istenök. Tagjaikat kényök szerint tördelték, vághatták vagy meg is ölhették a halak hizlalására. Romában, a pogányban, mint az ebek a kapuzhoz bilinesztettek, hogy ugassanak, ha vendég érkezik, s jelentsék vele: hány az óra? E jelre ketrezekekbe zártattak; a betegek pedig és öregek Aesculáp szigetére hordattak, hol éhen kelle veszniök. A többieket, kivált a nőket, bűnbérben adták ki. De ne többet e gyalázatáról az emberiségnek! A nyomor nagysága, csupán a romai birodalomban, aoból is kitűnik, hogy Marius consul alatt millió rabszolga hullott el Olaszthonban. Ezekből állittattak a gladiatorok százanekint egymás leölésére, s ők még boldogságnak tarták meghalni, mert a császár előtt elmenve kiálták: „Császár! üdvözölnek a halni menők.“ Titus, a szelid lelkü uralkodó, a zsidó foglyokból, Vespasian atyjának tiszteletére, több ezreket leöltetett. Clandius e részben iszonyubb vala, mert ő egyetlen napon, 19 ezeret tett ki áldozatul. Trajan 123 napon át ezreket vitt így, a nép mulattatása végett, a küzdtérre. E viadalon kívül, míg keresztények nem voltak, a rabszolgák a vadállatoknak lökettek. Pompejus e végett 600 oroszlánt s 410 párduezt; Caesar pedig 400 oroszlánt és 40 elefántot vitt Romába. S nem iszonyatos bölcsészet-e ez? és épen a világ fővárosában? E rémitő embertelenséget is nem emberi okosság, nem a bölcsészet, hanem Jézus szüntette meg. S ugyan Renan! miért üldözz engem?

A görögök, az igaz, akkor műveltebbek voltak, mintsem a romaiak. De, kérdem, rabszolgáikkal, a halottakkal, nem

üztek-e kereskedést? s nem úgy bántak-e velök, mint barmaikkal? Husz millió rabszolga nyomorgott ottan, kiket kényők szerint leölhettek, vagy tömegesen fölkonzolhattak, Lykurg törvényeinek értelmében, mihelyt szaporodtak. S a fönséges bölcsésznek egy árva szava sem volt addig a rabszolgák irányában, mind a mellett is, hogy Mercur ünnepe ők parancsolhattak uraiknak. Csupán a Jézus hittana nem türi a rabszolgaságot, mert szerinte minden ember testvér. Nem türi, hogy a megvetett pária-népet, 35 milliónyit, mint veszett ebet tekintse a hindu, s megölhesse, ha vele szembe talál jöni. Te magasztos bölcsész, mely Renanban annyira kifejtéssel, tettél-e valaha sikerrel valamit a roppant bajnak megszüntetésére? Mégis a Jézust üldözöd; s miért üldözöd őt?

Ezek mind szent hitünk diadalmai, nem a bölcsészéte.
Egri Lajos, ugyocsa esperes.

Ugodi kürt.

II.

A népdal mondja:

..... az idő jó őszre jár,
Szebb hazába megy vigadni a madár!

Ki hitte volna, hogy e versek a magyar népre is fognak illeni? ki hitte volna, hogy ő neki is egy jövő hazát kell keresnie, melyben bár nem is lesznek oly édes-bájos emlékei, hol a nap nem oly mosolygó, a táj nem oly vonzó, a szívek sem oly melegek, és mégis oda megy, nem ugyan vidám arccal, mint bizonyos népfaj, melynek mindenütt hazája van, hanem szomorúan, leveretve, földrehajtott fővel, bánatos szívvel, de mégis azon erős hittel, mely mindezeket tultesz — hogy a föld ott nem oly mostoha, mint az édes hazáé, mert természet több — kenyeret!

A tavalyi rossz év nálunk is igen érzékeny sebeket ejtett. Naponkint vehetni házakat és földeket, mert a nép seregesezen vándorol — Slavóniába! Hallom, ezen kivándorlás nem csak nálunk, hanem a szomszéd falukban is lábrakapott. Szebb hazába megy vigadni a — magyar! Ki hitte volna, hogy Slavónia egy új Eldorádója leend a szegény magyarnak, hogy annak bideg posványai s rengetegei között lelje föl azt, mit itt-hon az áldott haza ölen föllelni nem tudott!

Az elmenők hozzám jönnek bucsuzni — örökre. Mert a madár visszajő, de ők falán soha! Ugy mennek, mintha egyenesen az örökkévalóságba mennének: meggyóznak, megáldoznak még egyszer és utoljára azon templomban, mely őket, mint kisdedekeket a kereszttség által az anyaszentegyház kebelébe fogadta. Oly megható e szegényeknek e tette, hogy könyek nélkül azt alig nézhetni. E szegények, kiket egyetlenegy év a földhez vert, mily nehezen válnak el. Visszajönnek az ajtóhoz, még egy szót, még egy kézszerítést, még egy utolsó „Istenhozzádot!“ — Új nyelvet, új szokásokat kell ott tanulnotok, más ruhát viselnetek — mondám a könyezőknek. — Nem, azt megőriztük, az szent lesz előttünk, ilyen áron nem válunk meg drága szülőföldünkötől, szívünk mindig s mindenütt a régi leend — hazánk-s egyházunké — válaszolák.

És egyik nap úgy, mint a másik, látjuk a bus költözőköt oly szomorúan, mintha csak temetésre mennének. Szegény magyar! még nyomoruságában is szereti hazáját. A tavalyi év mostohasága nálunk is majdnem egyenlő az alföldéhez: a legnagyobb rész már jóideje kenyér nélkül van, takarmány semmi a szó teljes értelmében, 90 éves emberek nem emlékeznek ily nyomorra. Csoda-e tehát, ha a szegény nép új hazát keres? ha a régít, habár fájdalommal, de mégis el kell hagynia? A szellemlember azt mondja: minket a tagosztály ölt meg, előbb csak lehetett kis marhát tartanunk, de azóta semmit; ha napszámba nem hívnak, még a porciót sem tudjuk megadni.

A magyar faj nagyban vész, idegen elemmé olvad át.
Egy történeteskét mondok el nektek, hazátokról elszakadni készülő vándorok.

Tíz év előtt egy ember szintén elhagyta hazáját. Ez is Slavóniába ment, mert telebeszéltek a fejét áldott mezőkkel,

miken a rengő buzakalász majdnem magától nő; virágos rétekkel, hol a java fü évről-évre ott rohad, nem levén annak gazdája, valamint ama számos gyönyörű állatoknak sem, melyek ugrándozva legelésznek e kövér és senki által nem bírt legelő-kön. János gazda örült e mesebeli országnak, eladta mindenét, felszszíóját a bugyellarisába nyomta s elment. Hanem előbb elment a templomba, ott sorba járta az oltárokat, ölelte esőköltöket, mert fájt neki tőlök elválni. És azt mondá: nem megyek, nem mehetek. Azután fölment a toronyba, végig nézett az egész vidéken: soha sem tetszett az neki oly szépnek, mint most, és mikor lejött a toronyból, térdre esett és mondá: nem lehet, nem megyek! — Elment végre a temetőbe, hol ősei nyugodtak, sorba járta a sírokat, egytől-egyig elbueszított tőlök, oh e rideg, sötét balmok elhagyása úgy fájt neki! Hogy is ne, mikor itt fektésznek minden kedvesei, emlékei eltemetve, hát hogy hagyhatná el őket! Ugy szólnak szívéhez e néma hantok, jobban mint akármely más élő nyelvek! És ráborult a sírokra és egyenkint ölelte őket s megöntözte könyeivel, miknek helyén sirvirágok nőnek föl, és újra mondá: nem megyek, el nem mehetek, mert szívem szakad meg.

Azonban, hogyan, hogyan nem, János gazda mégis elment.

Sok idő folyt le azóta. Évek multak el, János gazdát elfeledte mindenki. Hát egyszer csak megint ott terem, a honét elindult; azt hitte minden ember, hogy halottaiból támadt föl, pedig hát úgy jött vissza — Slavóniából! — Nagy híre lett ennek a faluban; magam is kíváncsi valék egy kis újságot hallani. Elmentem János gazdához. Oly jó kedvű volt, mint még soha. Épen egy vén körtefát ölegetett a kertben, melynek évekkel azelőtt „Istenhozzádot“ mondott, most pedig azt mondá neki: „Adjon Isten!“ A körtefa, mintha tetszett volna neki e bizelgés, hajladozott a szétlől ingatva, s beszélt különös zúgó hangokon.

— Isten meghozta, János! — mondám — hát visszajött?

— Vissza, uram — mondá — s habár némileg röstelem is a dolgot, de úgy érzem, mégsem szégyenlem.

— Hogyan? magyarázza meg, János gazda.

— Hát lássa, én elmentem szép reményekkel, aranyos álmokkal, de ezek mind földi remények s földi álmok valának. Kenyér- s pénzen kívül mást nem láttam, pedig meggondolhatam volna, hogy az ember másból is él. Ez csak utóbb jött eszembe. Azt tudja, hogy épen nagyhéten értem oda. Harmadnap nagyszombat volt. Beharangoztak, mint illik, a föltámadásra abban az idegen országban. Mindenki a templomba sietett, én is. Ugy örültem, hogy még, mert hazámban ez nagy nap volt. A litánia csak megjárta, hanem mikor a tisztelendő ur a Krisztus koporsójában nem azt énekelte, a mit nálunk, és én nem tudtam rá mondani, hogy:

Föltámadt Krisztus ez napon, alleluja,
Hála legyen az Istennek —

nagyon elszomorodtam, és azt mondtam otthon: anyjok, menjünk hazra, mert itt nem tudunk imádkozni! Ő is mondá: igaz, nem tudjuk a többiekkel az Istenet imádni. És otthon elmondtuk magyarul azt az örvendetes nótát, mely nélkül nem is hiszem, hogy husvét van, — hogy:

Föltámadt Krisztus ez napon!

Hanem mégsem ment az oly szépen, mint mikor ezer ember mondja. Így ment ez évről-évre a többi ünnepeken is. Azt gondoltuk, majd csak beletanulunk ebbe a nyelvbe, hanem biz az sehogy sem ment a fejünkbe, s utoljára azt gondoltam: inkább visszamegyek, mintsem oly nyelven imádjam Istenemet, a mely nem nekem való, mert mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkének pedig kárát vallja!

János hát visszajött, és soha esze ágában sincs a kivándorlás.

— Lássá, János — mondám neki — jól írta meg tehát a költő, midőn azt mondja, hogy:

„E nagy világon s e kívül,
Nincsen számodra hely,
Adjon vagy verjen sors keze,
Itt élned s halnod kell.“

Lukácsék János.

Katholikus hitélet.

Pest, majus 10. Az oltáregylet készleteinek kiállítását megtekintvén, nagy volt szívörömmünk, tapasztalván, hogy a díszes miseruhák épen úgy, mint más, isteni szolgálatra szánt darabok, ámbár a lefolyt év édes hazánkban az oltáregyletet kivált fölkaroló vidékein mostoha vala, igen szép számmal vannak. Hangos tanubizonyosság ez, mikép az őszintén buzgó és Istent szerető szív meg nem nyugszik, míg lángvonzalmát tettekben nem nyilvánítja. Egy perezig sem feleli e szeretet, hogy az ily megpróbáltatásnapok keresztényi, érdemszerző elviseelésére is ugyanazon Isten, üdvözítő Jézus Krisztus nyújthat erőt, kit oltárainkon jelenlenni hiszünk és vallunk; egy perezig sem téveszti másfelől szem elől e munkás szeretet, miszerint azoknak, kik Istennek szolgálnak és parancsait megtartják, minden javukra szolgál: ellenben azoknak, kik a szerénységben Istenről megfeledkezve, kislelkűleg viselik magokat, a csapás igazi büntetéssé válik, úgy, hogy önmagok lesznek ideiglenes és örök boldogtalanságunk okozói. Ha meglepett a kiállított tárgyak nagy száma, nem kevesebbé bámullattal tapasztaltuk, hogy a kitett darabok majd mind a szó igaz értelmében mesterkézre mutatnak. A szebbnél szebb oltárvánkosok, a gyönyörű esikpék, a tisztán végzett himzések a fehérruhákon, még sokszor a kisebb darabon is, erősítik ebbeli állításunkat. Eszünkbe juttatják e jó lelkek, hogy Jézusnak számára oly remekül és örömet dolgoztak a kereszténység első áldásos századai. Ekkor t. i. a forágu bölgyek, nem szorulván saját magok tekintetéből kézmunkaüzésre, a tulságos divat és piperészkedés helyett az üdvözítő Jézus sz. nevének dicsőségére közvetlenül épen úgy, mint a szegények számára, varrogattak sajátkezűleg. Vajha e szép és üdvös szokás minél nagyobb körben terjedjen. Hiszen minden tarkabanka piperéből misem marad fön egyéb, mint az egyedüli szemfedő! A kegyeletes és az Isten dicsőségére szánt töltés pedig megtisztelőbb, mert épületes és gyümölcsözőbb az örökkévalóságra, mint a mulékony világ minden gyöngye, czizomája és minden ékessége!

Vác, majus 1. Jézus egyháza dús gazdag oly szép jelenetek- s esekvényekben, melyek a szívet emelik, a lelket szent érzetekre hevitik. A világ epedve várta a majushó első napját, hogy a gyorsan elröppenő örömeiket élvezhesse, mi pedig édes örömmel néztünk e nap elé, erősen meg levén győződve a felől, hogy az hithideg s istenkáromló gyászos korunkban oly szükségös üdvös érzelmeket gerjeszt bennünk! Nem is esalódtunk. E nap ugyanis szívemelő ünneppélyességgel áldatott meg azon kereszt, mely most a sz. Ferencz rendűek egyházának unjéppült tornyát díszíti. A keresztzentelési ábitatos ténykedést a váci egyházmegye ritka szívjóságu főpásztor, Peitler Antal József ő mlga végezte nagy népsokaság jelenlétében. A fölszentelés után kolostorunk érrendus elöljárója, nt. Tegő Izaiás atya, igen hatásos s gyönyörűen előadott sz. beszédében a hívek kimondhatlan lelki öröme- s épülésére fejtegette a keresztnek jelentőségét az emberi-nemre nézve. Megható s elérzékenyítő volt a jelenet, midőn a szerzet tagjai a keresztet a magasba emeltetése előtt megcsókolák. Ott díszlik már a megáldatott kereszt a magasban s hirdeti, hogy ne ragaszkodjunk e hia világ bűnös örömeihez, hanem rövid földi pályánkon az égi haza elnyerésére minél több érdemet gyűjteni törekedjünk. Helyén látjuk itt hálásan felemlíteni mindazok neveit, kiknek nemes fáradozásai folytán ezen új torony keletkezett. Idő folytán kolostorunk, egyházunk s tornyunk tetőzete annyira megromlott, hogy a kiáltoan szükséges építkezés költségeinek fedezhetésére kénytelen volt a rendház ő es. k. apostoli Fölségéhez folyamodni, hogy e szent ezébra az egész birodalomban kéregetési engedélyt adni kegyeskednék. Kérelmünket nem csak hogy meghallgatta ő Fölsége, hanem még magánpénzrűből 200 o. é. frtot is küldeni sziveskedett. E nagy jótékonyosság forró hálára ösztönöz bennünket, kérve a mennyei Atyától mint minden jó és tökéletes adomány örök forrásától ő Fölségére gazdag mennyei áldását. Rendházunk történetében maradandó nevet szereztek magoknak Turovszki nep. János s Krikava Ferencz rendtársak, kik a kéregetési kötelmet szép buzgalommal teljesíték. A jó Isten legyen szent buzgalomuk örök s legnagyobb jutalma. Forró hálára számíthatnak részünkről Müller

Miklós ács- s Zellerin Mátyás bádogos mester urak, kiknek lelkismeretes munkáját e helyen nemcsak forróan köszönjük, hanem mint a pártolásra igen is méltókat ajánlani is bátorokdunk. De legmelegebb köszönetünket nyilvánítjuk szeretett elöljárónknak, mint a ki ily szorult viszonyok közt is fáradhatlanul törekszik e nagyon szegény kolostort jobb karba helyezni. Egyszersmind a hála legszentebb érzelmeivel köszönjük ama jótékonytságot, melylyel tek. Stróber János orvos és apostoli syndicus urunk e szép ünnepélyünket emelni kegyeskedett. Végre az áldások hatalmas Istene jutalmazza meg ama nagy-lelkű jötevőinket, kiknek áldozatfillerei építkezésünk költségeit fedezték. Mi földi s örök jólétükért az Urat kérni napi áldozatainkban el nem mulasztandjuk.

Vicarius.

Osli, april 27. Midőn híven esetelni ohajtjuk azon kedves eseményeket, melyeknek hatását mindegyre változatlanul éreztük egész belsőkben, figyelmeztetni bátorokdunk e kedves lapok t. olvasóit, kik egyszerű fölszólalásainkat kegyes tekintetűkre méltatják, az 1860-ki osli missiónak leírására az azon évi „Kath Néplap“ 40-ik számában s hozzá teszszük, hogy amaz ajtatósságunknak vezénylője ft. Dank Agap atya, akkor a szerzetnek érdemteljes főnöke, jelenleg már ismét az irigylésre méltó jó pestiek drága kincse, az ottani zárdának éber és gondos elnöke, már harmadik napon eltávozván tőlünk, szives vala megígérni, miszerint az általa még mondani valókat szívünkre köntendő el fog jöni ismét hozzánk Osli-ba. E drága biztosítás az elválás keserű perezeiben jótékony ír vala sajtó sebeinkre. Hittünk és nem is esalotkozunk. April 2-án érkezett meg édes atyánknak, megyés püspökünknek S i m o r János ur ő mlgának teljes fölbatalmazásaival ellátva az ohajtva várt missionarius atya és oly édesen esett, hogy örvendhetünk szerencsés megjelenése és magunk boldogsága fölött. Vasárnap, april 3-án kezdette üdvös működését s folytatá a másik vasárnapig, naponként két szent beszédet tartván, egyiket reggeli 9, másikat délutáni 2 órákor. Meglehet, hogy hosszuk valának sziveket és veséket megható szónoklatai, mert úgy rémlik előttünk, mintha kifáradott volna, szava legalább már rekedtséggel járult, de nekünk mindig rövid vala a másfél óránál többet kitöltő előadás. Könyörgünk, már ne fogja ránk senki, hogy mi nem szeretjük hallgatni az isteni ígét, szeretjük bizony, de mindegyik nem vala oly tiszta öntudatunk felőle, hogy szeretjük. És szerették velünk együtt a szomszéd és távolabb helységből seregesen érkezett hitrokonok is olyannyira, hogy fuladásig telt meg egyházunk, pedig egy betűvel sem vala jelentve senkinek az ajtatósság, de jöttek hivatlanul és szomoruan ballagtak estennen hazafelé, sőt nem bírtak anyyi erővel, hogy helységtől eltávozzanak, itt töltvén napokat, éjeket s megfélelkezvén testök táplálásáról, nem is törődve az időnek zordon télire fordultával. Havazott, viharzott, esikorgott, fagyott kün, de ben az Isten házában forró buzgalom bonolt. A czikkirónak jutott ama kiváló szerenese, hogy a missiónak e kiegészítésénél, befejezésénél segéd gyanánt esti 6 órákor szónokolhatott naponként, valamint a szent misét, délutáni litániákat s esti könyörgéseket tarthatá a drága missionarius atyával együtt oglalkozván igen kora reggeltől késő éjjelig a töredelmes keresztények gyóntatásával, áldoztatásával. Mindvégig sok vala a gyónó és időről időre feltűnő és rendkívüli a tolongás. Missiói följutásnak — renovationak — nevezzük az élvezett boldog 8 napot s kérve kérjük az édes Jézust, kinek szent neve áldassék örökké, hogy érlelje meg szívünkben az üdvnek magvát, tegye hitűnket gyümölcsözővé és jutalomra méltóvá a megüzetés napjára. Kérjük Máriát, a magyarok nagyasszonyát, édes anyánkat, hogy védje s oltalmazza drága hazánkat s benne minket, hogy a hitelenség esuf metye el ne undokítsa magyar kebleinket. Kérjük Istennek minden szentjeit, hogy esedezenek éretünk, mikor tett ígértünk- s fogadásainkhoz hűtlenné akarna tenni a kísértő sátn. Ugyanis habár zokogás között de értelmes és hangos szóval megígértük, hogy többé sohase káromkodunk, egymásra immár nem haragszunk és ker. kath. szent hitűnket, melyet apostoli első magyar királyunktól dicső szent Istvántól öröklöttünk, soha, soha meg nem tagadjuk.

J á k y Ferencz, osli lelkész.

Cseke, april 16. E hó 2-án gyönyörű napunk volt. Cseke egyszerű helység Szatmár megye éjszaki részén, hol ezt a

szomszéd Beregtől a kanyargó Tisza ketté szeli. Népe szegény, vegyes-vallású s tiszta magyar ajku. Mint a hagyomány és régi okmányok igazolják: a rom. kath. anyaegyház itt már a XII-ik században virágzó állott. Ide vonatkozólag Szirmay is tesz említést „Szatmár megye leírása” című munkájában; de a viharos idők duló szele ide is elhatott; sőt a későbbi zavarok pusztító hatalma a Tiszabátságban talán még érezhetőbb volt, s Cseke, annyi évszázadokon keresztül megszünt anyaegyház lenni. Hogy Csekében a XVI. század derekán a katolicizmus ismét virágzott: bizonyítja a protestánsok jelenlegi temploma, mely tisztán katolikus és építmény. Annyi bizonyos, hogy a múlt század elején meglehetősen számmal szállingóztak Csekébe jövevény katolikusok; de mint pásztor nélküli nyáj csak zilált állapotban valának. Míg 1796-ban mint ugyanezen évi február 24-ről keltezett okmány tartalma bizonyítja: néhai t. Kende Pál szatmármegye akkori első alispánja és tehetőes birtokos, egy távolabb megyéből lehozatván 17 kath. családot, ezeket mint új gyarmatot letelepítette Csekén. Ez volt — úgy szólván — újból a katolicizmus kovása, melyből a mai buzgó kath. testület keletkezett. A buzgó férfi, mint a Gondviselés által támasztott erélyes védő, egy fakápolnát építtetett saját udvarában, udvari káplánt kért az egyházi kormánytól, s ellátta azt minden szükségességekkel, csak hogy a jámbor hívek lelki vigaszban részesülhessenek. Így állott az ügy 1815-ig. Ekkor Cseke anyaplebániává declaráltatott ugyan, de még mindig ugyanazon tisztelt udvari pártfogás alatt lakással, ellátással és kápolnával. 1841 adta még a végleges forduló pontot. Ki nem ismerő hűrből a boldog emlékü H. J. volt szatmári püspököt? Tettek fogják örökíteni nagy nevét majd akkor is, midőn az egymást felváltó utónemzedékek ajkairól a hagyomány, mint el-elhaló messzehang fúradtan s gyérítve száll tova a késő időkbe. A boldogult egyháznagy, kire ma is vallásos ibletséggel emlékezik vissza megyéje, hogy a számára kevés, anyagi állásra nézve szegény, de buzgóságban nem utolsó népen segítsen, 1841-ben saját költségén templomot és lelkészlakatot építtetett. És hányadik volt ez már megyéjében?! Így lőn anyaplebániává Cseke nyolcz főkhelység hozzászólásával. Amde még mindennyi nagylelkűség mellett is tömérdek volt a teendő a kellő felszerelésig: s annyi idő lefolyása alatt minden évre jutott a teendőkből valami, hogy körültekintő ovatossággal a nép tulterhelhetése nélkül odáig jutbassunk, a hol ma állunk. Istennek hála! bár lassan, de mégis naponkint haladtunk. Hálásan kell bevallanom, hogy a templom belserveszterére nézve, a pesti „Oltár egyesület” magasztos jótékonyosságának igen-igen sokat köszönhetünk! — Parányi körünkben mármár elmondható vala, hogy a szükségességekkel rendelünk vagyunk. De hiányzott még templomunk előtt egy: a kereszténység legszentebb jelvénye, a kereszt. Annyi teendőnk között huszonegy évi forró ohajtásunk volt ez, és a jó ég ezt is megadta érnünk. 1862-ben egy aláírási-ívet nyitottunk buzgó adományokra. Bár lassan, de a fillérek mégis naponkint szaporodának; hisz a világoceán is cseppenként áll. És most a sikerrel tehetek örömtudósítást. Vas anyagból öntettünk egy 10 mázsányi súlyú, 11 láb magas keresztet, rajta a szelíd Megváltó képe teljes és aránylagos domboralakban gyönyörűen bronzrozva, itt-ott — hol szükséges — kellő aranyozással. A mű megbatón oly szép, hogy még a másvallásúakat is pietási érzésre vonzza. Valóban díszetere válik a Schönbern grófi család munkácsi vasgyárának. A kereszt négy lépcsőzetű kőtalapzaton áll 5 lábnyi magasságban. És így az egész mű 16 láb magasságu. Került mintegy 240 frtba o. é. Folyó april hó 2-án állított fel templomunk előtt a kereszt. Ez volt ama gyönyörű nap, melyről főnebb említést tettünk. Annyi kegyelet az ur Jézus iránt, mit az összegyűlt hívő nép arcán láttunk, szemekben olvastunk, fohásaiban hallhatánk: ezt nevezük mi valódi tiltakozásnak Renan ellen! A szegénynek fillérje és gazdagnak forintja az Urnak mérő-serpenyőjében egyenlő súlylyal nyom ugyan cdfen; de a méltányosság mégis azt kívánja: hogy t. Kende Lajos és Oszlányi Péter urakról név-

szert is említést tegyünk. „Krisztus keresztje a legszentebb zászló: ez alá seregeltünk a hitelenség legyőzésére!” I. T.

Különfélék.

— A kifogyhatlan jótékonyaságu esászár és királynő Karolina Augusta az erdélyi Nagy-Sink székbeli szent Ágota m. város kath. templomának 500 frtot ajándékozni méltóztatott.

— Albrecht főg. ő. es. főnsége a Pesten szegény iparosok számára általa alapított segélyalpnak ufolag 1000 frtot adományozni méltóztatott.

— Marmarosból írják, hogy Sugatagon az irgalmasnénék gondoskodása alatti nőnövelde örvendetes virágzásban áll. Jelenleg már 50 növendéket számlál az intézet. Ft. Pohl Károly esperes és plebános ur az említett növelde gyarapítására 100 frtot ajándékozott.

— A Sz.-László-Társulat egri osztályának buzgó világi elnöke, tek. Nánásy Mihály ur (apr. 5.) az Urban elhunyván, a bizottmányoknak f. h. 1-én tartott ülésében határozatott, hogy a boldogultnak a sz. ügy körüli fáradhatlan buzgósága és soknemű érdemei örök emlékül jegyzőkönyvbe igtattassanak. Az örök világozság fényeskedjék neki! Ezen kitünően buzgó egri osztálynál a múlt évben volt 1 alapító, 62 kegyadományos és 535 rendes, összesen 598 tag; ezek között egyházi tag 134, világi 464.

A majusi ajtatosság folyama alatt ismételve figyelmeztetjük a híveket, hogy nt. Mindszenty Gedeon „**A bold. ezüz Mária hava**” című közkedvességét imakönyve, Görres Guido Mária dalaival, Violet Otto egri könyvárusnál 2-ik bővített kiadásban megjelent. Az „Eger” szerint a finom kiadás ára kötetlen 1 frt, vászonba kötve 1 frt 50 krt, finom bőrbe kötve 2 frt; a közönséges kiadás ára kötetlen 50 kr, kötve 60 kr.

Pályázatok, r. kath. kántortanítói állomásokra.

I. A zágrábi érseki megyében, Zala megyében, muraközi járásban üresedésbe jött Nedeliseo mezővárosi II. és III. elemi osztályu r. k. tanoda kántori állomással együtt, melynek betöltése végett f. évi június 30-ra pályázat hirdettetik. Ezen állomás évi jövedelme: a) szabad lakás és konyhakert, b) 3 hold szántóföld és 1 1/2 hold kaszálórét, c) 268 frt o. é. készpénz, d) Tüzifa fejében 52 frt 50 kr o. é. e) Stola 3177 lélek után.

II. Ugyanezen érseki megyében, vármegyében s muraközi járásban elemi két osztályu r. k. ujonan föllállított tanodánál a lopatincezi f. r. k. tanoda kántori állomásra f. évi június 30-ra pályázat hirdettetik. Ez állomás évi járuléka: szabad lakáson s konyhakerten kívül a) 315 frt o. é. készpénz, b) 5 öl tüzifa, c) Stolaileték 2255 lélek után. Az akármelyikre a két állomás közül pályázni kívánók, kiktől a horvát s magyar nyelv tudása okvetlenül kívántatik, sajátkezűleg írt folyamodványaik, elvégzett képezdei és tanítói képességekéről, erkölcsi és politikai magokviseléséről bizonyítványaikat keresztleveleikkel együtt az említett napra alulirt muraközi felsőkerületi alesperesnek és vratissineezi plebánosnak postauton Csáktornyára bérmentesen küldjék be. Kelt Vratissineczen april 11. 1864. Raffay József, alesp. s plebános.

Pályázat. Csanád püspöki megyében, Csanád vármegye Torony a mezővárosában megürült kántortanítói állomás betöltésére f. é. majus 31-ik napjára ezennel csőd nyitattik. Évi illeték: a) az uradalomtól 63 frt o. é., b) a községtől 52 frt 50 kr, c) mintegy 145 házaspártól 26 krjával 37 frt 70 kr, d) páronkint 1/2 mérőjével 72 1/2 o. mérő kétszeres buza, e) 6 1/2 hold szántóföld, 1100 □ ölével, f) 4 öl kemény tüzifa, g) kántori stola, h) kényelmes új lak, istállóval s kerttel. A tannyelv magyar, azonban a német nyelvbeni jártasság előnyvel bírand. Pályázók, kellő okmányokkal felszerelt kérvényeiket alulirt tanfelügyelőhez, utolsó pósta: Kevermes, mielöb beküldvén, fenirt napon a helyszínen megjelenjenek. — Kevermesen, majus 4-én 1864.

Mikosevics József, felső-arad-kerületi alesp., tanfelügyelő.

Kiadja a **Szent-István-Társulat**. — Felelős szerkesztő: **Szabóky Adolf**.

Nyomatott Pesten, Emich Gusztáv, magyar akadémiai nyomdásznál (Barátok tere 7. sz.)